

DKY Aaltonen Jussi(OM)

09.05.2012
JULKINEN*VASTAANOTTAJA*
Suuri valiokunta

Viite

Asia

Komission ehdotus neuvoston direktiiviksi (direktiivi unionin kansalaisen äänioikeudesta ja vaalikelpoisuudesta)

U/E-tunnus: U 73/2006 vp

EUTORI-numero:

Ohessa lähetetään perustuslain 96 §:n mukaisesti 1.2.2007 annettua valtioneuvoston kirjelmää täydentävä selvitys asiassa, joka koskee komission ehdotusta neuvoston direktiiviksi niille unionin kansalaisille, jotka asuvat jäsenvaltiossa, mutta eivät ole sen kansalaisia, Euroopan parlamentin vaaleissa kuuluvaa äänioikeutta ja vaalikelpoisuutta koskevista yksityiskohtaisista säännöistä 6 päivänä joulukuuta 1993 annetun neuvoston direktiivin 93/109/EY muuttamista.

Tällä kirjelmällä tiedotetaan asian pitkittyneen käsittelyn vaiheesta. Tarvetta muuttaa komission alkuperäistä ehdotusta puoltavaa Suomen kantaa ei ole ilmennyt.

Asian käsittelystä neuvostossa

Komissio teki 12.12.2006 ehdotuksen unionin kansalaisen äänioikeudesta ja vaalikelpoisuudesta Euroopan parlamentin vaaleissa annetun direktiivin 93/109/EY muuttamisesta. Ehdotuksen tavoitteena oli, että luovuttaisiin niistä monimutkaisista ja huonosti toimineista jäsenvaltioiden viranomaisten välisistä vaaliluetteloita koskevista tietojenvaihtojärjestelmistä, joilla pyritään estämään äänestäminen samoissa vaaleissa kahdessa jäsenvaltiossa. Lisäksi asuinvaltiossaan ehdokkaaksi aikovalta toisen jäsenvaltion kansalaiselta ehdotettiin poistettavaksi velvollisuus esittää todistus siitä, että hän ei ole menettänyt vaalikelpoisuutta kotivaltiossaan.

Asian käsittely komission perusoikeuksien ja kansalaisuuden ad hoc työryhmässä keskeytettiin pitkällisten keskustelujen jälkeen 14 helmikuuta 2008 vuoden 2009 Europarlamenttivaalien jo lähestyessä, koska yksimielisyyttä ei oltu saavutettu siitä, miten kahteen kertaan äänestämistä ehkäiseviä menettelyjä tulisi uudistaa.

Syyskuussa 2010 ehdotuksen käsittelyä jatkettiin perusoikeuksien, kansalaisoikeuksien ja henkilöiden vapaan liikkuvuuden työryhmässä niin, että käsittely rajoitettiin asuinvaltiossa ehdokkaaksi asettumista koskevaan ehdotuksen osaan. Neuvottelujen kuluessa ilmapiiri on ollut lähtökohtaisesti myönteinen, vaikkakin useat jäsenvaltioiden edustajat ovat jättäneet varaumia. Asian käsittelyn edistämiseksi puheenjohtaja on ilmoittanut esittävänsä direktiiviehdotuksen pysyvien edustajien komitean Coreperin käsiteltäväksi. Käsittely tapahtunee toukokuussa 2012.

Puheenjohtajan ehdotus

Virallista ehdotusta ei ole vielä saatu, mutta luonnosversion mukaan ehdotuksen pääasiallinen sisältö olisi seuraava.

Direktiivin mukaan asuinvaltiossaan ehdokkaaksi aikovan on esitettävä asuinvaltion viranomaiselle todistus siitä, ettei hän ole menettänyt vaalikelpoisuutta kotivaltiossa. Ehdotuksen mukaan menettelystä luovuttaisiin ja riittävää olisi, että asuinvaltiossa ehdokkaaksi haluava antaisi vakuutuksen siitä, ettei hän ole menettänyt vaalikelpoisuuttaan kotivaltiossaan.

Asuinvaltion viranomaisen tehtäväksi tulisi olla yhteydessä ehdokkaaksi aikovan kotivaltioon, jonka tulisi mahdollisuuksien mukaan viimeistään viiden työpäivän kuluessa ilmoituksen saatuaan toimittaa asian kannalta merkitykselliset tiedot asuinvaltion viranomaiselle.

Mikäli ehdokkaaksi aikova olisi menettänyt vaalikelpoisuutensa kotivaltiossa, asuinvaltion tulisi ryhtyä, riippumatta vaalikelvottomuutta koskevan tiedon vastaanottamisen ajankohdasta, asianmukaisiin toimiin henkilön ehdokkuuden tai valituksi tulemisen estämiseksi taikka estää jo valituksi tullutta kotivaltiossa vaalikelvotonta henkilöä hoitamasta parlamentin jäsenen tehtävää.

Jäsenvaltioiden tulee määrätä yksi yhteysviranomainen jäsenvaltioiden välistä tietojenvaihtoa varten.

Vaikutukset Suomessa

Direktiivin muutoksen vaikutukset Suomen lainsäädäntöön olisivat vähäiset. Olisi harkittava, olisiko tarpeen muuttaa Suomen vaalilakia europarlamenttivaalien ehdokashakemusten jättämisen määräajan osalta tietojenvaihdolle esitetyn viiden työpäivän määräajan vuoksi.

Mikäli ehdokasasettelun vahvistamisen jälkeen saataisiin kotivaltiosta tieto, että Suomessa ehdokkaaksi asettunut muun jäsenvaltion kansalainen on kotivaltiossa menettänyt vaalikelpoisuutensa, Helsingin vaalipiirilautakunta vaalilain (714/1998) 88 § 2 momentin perusteella toteaisi henkilön vaalikelpoisuuden puuttumisen vaalien tulosta vahvistettaessa. Mikäli tieto vaalikelpoisuuden puuttumisesta saataisiin sen jälkeen, kun vaalien tulos on vahvistettu, Helsingin vaalipiirilautakunta hakisi saadun uuden päätökseen vaikuttaneen selvityksen perusteella korkeimmalta hallinto-oikeudelta vaalien tuloksen vahvistamista koskevan lainvoimaisen päätöksen purkua hallintolainkäyttölain (586/1996) 63 §:n perusteella.

Suomessa vaalilain 162 ja 176 §:n perusteella Väestörekisterikeskus on jäsenvaltioiden välisen tietojenvaihdon yhteysviranomainen.

Eduskunnalle tullaan neuvottelujen edetessä perustuslain 96 §:n mukaisesti antamaan lisätietoa alkuperäiseen ehdotukseen esitettävistä muutoksista sekä niiden mahdollisesti aiheuttamasta tarpeesta tarkistaa Suomen nykyistä kantaa.

Johtaja

Johanna Suurpää

Neuvotteleva virkamies

Jussi Aaltonen

LIITTEET

Asiasanat	vaalikelpoisuus, vaalit
Hoitaa	OM
Tiedoksi	EUE, OKM, SM, UM, VM, VNEUS
